

Muuttuva vanhuuseläkeikä
Ikärajamuutosten seurantatilasto 2018

ELÄKETURVAKESKUKSEN
TILASTOJA

Muuttuva vanhuuseläkeikä

Ikärajamuutosten seurantatilasto 2018

JARI KANNISTO

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin: 029 411 20

Sähköposti: etunimi.sukunimi@etk.fi

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Telefon: 029 411 20

E-post: fornamn.efternamn@etk.fi

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS, FINLAND

Phone +358 29 411 20

E-mail: firstname.surname@etk.fi

Helsinki 2019

ISSN 2343-3558 (verkkojulkaisu)

TIIVISTELMÄ

Vuoden 2017 työeläkeuudistuksessa vanhuuseläkkeen alaikärajaa korotettiin. Jatkossa ikäraja on riippuvainen syntymävuodesta. Alaikärajaa korotetaan vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneillä ikäluokittain kolmen kuukauden portain niin, että vuonna 1962 syntyneillä ikäraja on 65 vuotta. Viime vuonna ensimmäiset uuden ikärajan, 63 vuotta 3 kuukautta, saavuttaneet jäivät vanhuuseläkkeelle.

Vuonna 2018 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä putosi noin 8 000 henkilöllä edellisvuodesta, mikä on pääosin seurausta vanhuuseläkkeen ikärajan noususta. Työeläkkeelle siirtyneiden kokonaismäärä pieneni 6 500 henkilöllä eli lähes kymmenen prosenttia edellisvuodesta. Viime vuonna työeläkkeelle siirtyi 570 000 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle siirtyneitä oli vajaat 50 000.

Vuonna 1955 syntyneistä työeläkevakuutetuista jäi vuonna 2018 vanhuuseläkkeelle 35 prosenttia. Edellisvuonna vastaava luku oli 47 prosenttia. Ikärajamuutoksen seurauksena vuoden 2018 tammi-maaliskuussa kukaan ei saavuttanut uutta 63 vuoden 3 kuukauden vanhuuseläkeikää. Helmi-huhtikuussa vanhuuseläkkeelle siirtyi kuukausittain vain 300 henkilöä, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 2 000 henkilöä.

Samalla kun vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä laski, vanhuuseläkkeelle siirtymisen myöhentyi. Kun lisäksi työssä olevien osuus vakuutetuista on pysynyt likimain ennallaan uuteen eläkeikään saakka, työnteko 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen näyttää lisääntyneen. Se on yksi eläkeuudistuksen keskeisistä tavoitteista.

Vuosina 2017 ja 2018 vanhuuseläkeikään tulleiden ikäluokkien välillä on huomattava ero. Vuonna 1955 syntyneet ovat jatkaneet työssä ainakin 63 vuoden ja kolmen kuukauden ikään, jos he olivat työssä täyttäessään 63 vuotta. Vuonna 1954 syntyneistä työssä olleista eläkkeelle jäi heti 63 vuotta täytettyään yli 40 prosenttia, jos he eivät olleet eläkkeellä jo sitä ennen.

Vanhuuseläkkeen ikärajan nousu merkitsi myös työkyvyttömyyseläkkeen yläikärajan nousua. Viime vuonna reilut sata 63-vuotiasta sai työkyvyttömyyseläkkeen. Lisäksi myös 62-vuotiaiden ikäryhmässä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen lisääntyi hieman. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrän noususta kuitenkin vain pieni osa selittyy ikärajamuutoksella, koska suurin osa kasvusta kohdistui nuorempiin ikäluokkiin.

Vanhuuseläkkeelle siirtymisen ajankohdat eivät poikkea paljoa sukupuolten välillä. Miesten vanhuuseläkkeelle siirtymisen on keskittynyt suppeammalle ikävälille kuin naisten, mikä heijastelee yksityisen ja julkisen sektorin välisiä eroja. Naisvaltaisella julkisella sektorilla henkilökohtaiset eläkeiät ovat edelleen yleisiä, mikä rajoittaa eläkkeelle siirtymistä vanhuuseläkkeen alaikärajan kohdalla ja kasvattaa näin eläkkeelle siirtymisen ajankohdan hajontaa.

Vanhuuseläkkeelle siirtymisen on keskittynyt vahvasti muutamaan ikäpisteeseen. Niitä ovat olleet ikävuosien 62, 63, 65, ja 68 täyttäminen. Jo vuosia näistä ylivoimaisesti merkittävin rajapyykki on ollut vanhuuseläkkeen alaikäraja 63 vuotta, jonka viime vuonna korvasi suosituimpana ikäpisteenä uusi alaikäraja 63 vuotta 3 kuukautta. Lisäksi eläkkeelle jääminen välittömästi alaikärajalla on yleistynyt vuosi vuodelta. Yhä useampi jättää siis työelämän heti eläkeiän täytettyään. Kehityksen voi arvioida jatkuvan eläkeiän noustessa.

LUKIJALLE

Vuoden 2017 eläkeuudistuksen yhteydessä nostettiin vanhuuseläkkeen alaikärajoja. Ennen eläkeuudistusta vanhuuseläkkeelle saattoi siirtyä ikävälillä 63–68 vuotta. Nyt alin vanhuuseläkeikä määräytyy syntymävuoden mukaan. Vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneiden vanhuuseläkkeen alaikäraja nousee 63 vuoden iästä alkaen kolme kuukautta jokaista ikäluokkaa kohti. Ensi vaiheessa ikäraja nousee 65 vuoden ikään, joka on vuosina 1962–1964 syntyneiden vanhuuseläkkeen alaikäraja. Toisessa vaiheessa vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä sidotaan eliniän odotteen muutokseen.

Ennen eläkeuudistusta eläkkeen karttumisen yläikäraja oli 68 vuotta. Vuosina 1958–1961 syntyneillä ikäraja nousee 69 vuoteen ja sitä nuoremmilla 70 vuoteen. Yläikärajaan päättyy myös vakuuttamisvelvollisuus.

Raportissa tarkastellaan vanhuuseläkkeelle siirtymisen ja työnteon lopettamisen muutumista. Tarkastelussa keskitytään 1950-luvulla syntyneisiin ja tässä vaiheessa erityisesti ennen vuotta 1956 syntyneisiin, joista vanhimmat ovat jo saavuttaneet vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan. Aineisto perustuu Eläketurvakeskuksen rekistereihin.

Tämä julkaisu on laatuaan ensimmäinen. Raportin keskeisimmät tilastot ovat osa eläkeuudistuksen seurantaa, ja ne julkaistaan jatkossa vuosittain.

Tämän raportin sisällöstä vastaavat kehityspäällikkö Jari Kannisto ja tilastosuunnittelija Katariina Käkönen, joille pyydetään osoittamaan julkaisun sisältöä koskevat kyselyt ja ehdotukset.

Helsingissä lokakuussa 2019
Eläketurvakeskus

SISÄLTÖ

Lukijalle	5
1 Kaikki eläkkeelle siirtyneet	9
2 Vanhuuseläkkeelle siirtyneet	11
Työssä eläkeikään saakka olleet	14
3 Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden ikäjakauma kuukausitasolla	17
Vuonna 1950 syntyneiden vanhuuseläkkeelle siirtyminen	18
Vuosina 1950–1952 syntyneet	21
Vuosina 1953–1955 syntyneet	23
Vanhuuseläkkeen alaikärajalla eläkkeelle siirtyneet	25
4 Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	27
Yhteenveto	30
Liitteet	33

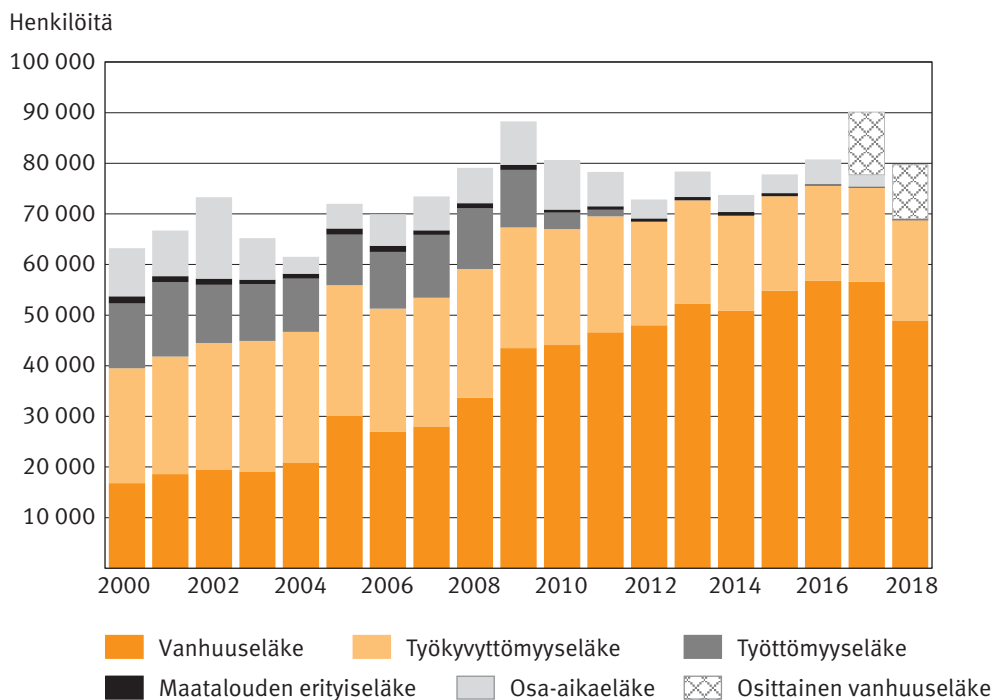

1 Kaikki eläkkeelle siirtyneet

Vielä 2000-luvun alussa työeläkejärjestelmässä oli useita vaihtoehtoisia reittejä jäädä eläkkeelle. Etuuksia karsittiin erityisesti vuoden 2005 eläkeuudistuksen yhteydessä. Esimerkiksi työttömyyseläkkeitä ei ole myönnetty enää 1950-luvulla syntyneille. Vaihtoehtojen karsiminen merkitsi vanhuuseläkkeen yleistymistä ensimmäisenä eläkkeenä (kuvio 1). Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osuus kaikista eläkkeelle siirtyneistä¹ on noussut nopeasti. Vuosina 2016 ja 2017 heitä oli jo kolme neljästä eläkkeelle siirtyneestä. Vuosituhannen vaihteessa vain joka kolmas jäi suoraan vanhuuseläkkeelle, joka neljäs jäi työttömyyseläkkeelle ja lähes kaikki muut työeläkkeelle siirtyneet eli neljä kymmenestä sai työkyvyttömyyseläkkeen.

Kuvio 1

Vuosina 2000–2018 työeläkkeelle siirtyneet eläkelajin mukaan

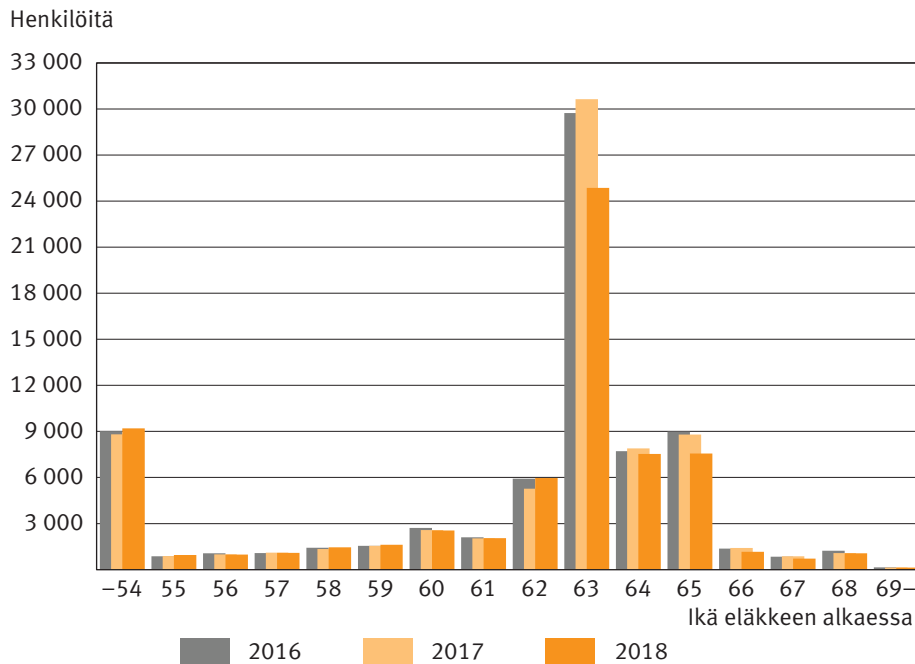

Vuonna 2018 työeläkkeelle siirtyi 69 000 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle siirtyi 49 000 ja työkyvyttömyyseläkkeelle 20 000 henkilöä. Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä laskee 8 000 henkilöllä edellisvuodesta, mikä näkyy erityisesti 63-vuotiaana eläkkeelle siirtyneiden kohdalla (kuvio 2). Muilta osin eläkkeelle siirtyminen on ollut viime vuosina hyvin samanlaista.

¹ Eläkkeelle siirtyneeksi katsotaan henkilö, joka ei ole ainakaan kahteen vuoteen ennen eläkkeen alkamista saanut eläkettä. Osa-aikaeläkkeen tai osittaisen vanhuuseläkkeen valinnoita ei katsota eläkkeelle siirtyneiksi vaan heidän katsotaan siirtyvän eläkkeelle, kun he kyseisen eläkkeen jälkeen jäävät jollekin muulle eläkkeelle, yleensä vanhuuseläkkeelle.

Kuvio 2

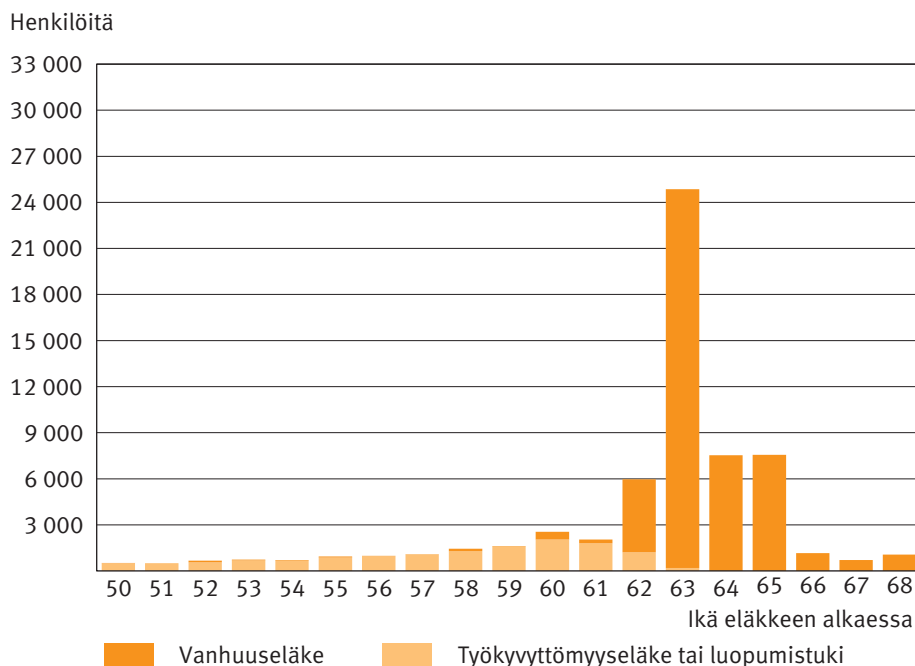
Vuosina 2016–2018 työeläkkeelle siirtyneet iän mukaan

Viime vuosina selvästi suosituin ikä jäädä eläkkeelle on ollut 63 vuotta. Jos eläkkeelle siirtyneiden ikää tarkastellaan vuoden tarkkuudella, 63-vuotiaat ovat sekä mediaani-että moodiluokka (kuvio 3). Keskeinen syy tähän on ollut vanhuuseläkkeen alaikäraja. Viime vuonna alaikäraja nousi kolmella kuukaudella, mikä heijastui eläkkeelle siirtyneiden määrään ja ikäjakaumaan. Alle prosentti 63-vuotiaana työeläkkeelle siirtyneistä sai viime vuonna jonkin muun kuin vanhuuseläkkeen.

Kuvio 3

Vuonna 2018 työeläkkeelle siirtyneet 50–68-vuotiaat

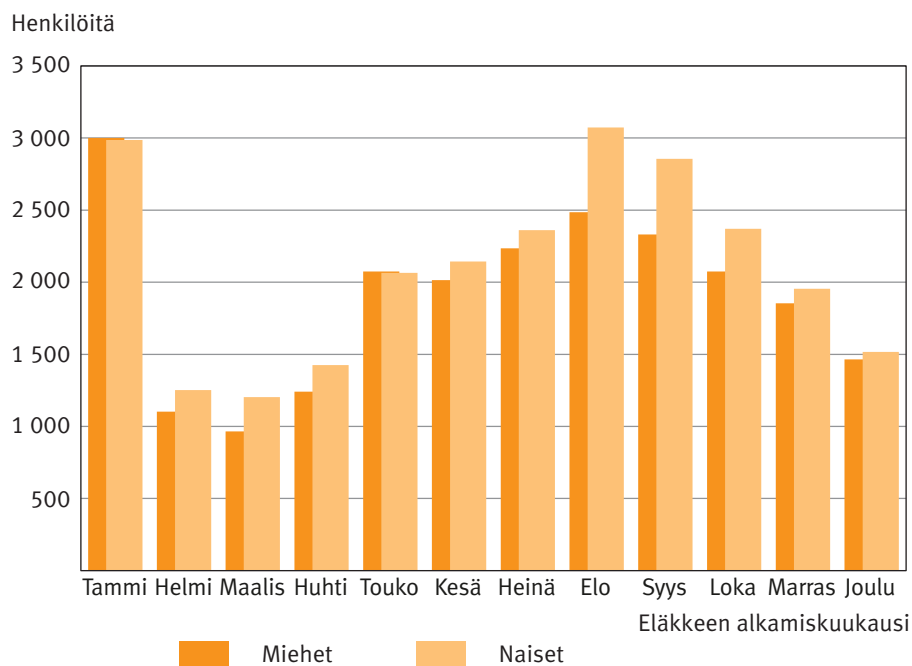
2 Vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Vuonna 2018 vanhuuseläkkeelle siirtyi lähes 49 000 henkilöä, joista hieman yli puolet oli naisia (52,3 %). 63-vuotiaana vanhuuseläkkeen otti 25 000 henkilöä, joka vakuutettujen määrään² suhteutettuna oli 30 prosenttia. Viime vuonna 63-vuotiaana saattoivat jäädä eläkkeelle vuosina 1954-1955 syntyneet. Vuoden 2017 vastaava luku oli 38 prosenttia. Tämä kahdeksan prosenttiyksikön pudotus selittyy pääosin ikärajamuutoksella.

Vanhuuseläkkeelle siirtyminen jakautuu epätasaisesti vuoden eri kuukausille. Vuoden alku on suosittu ajankohta jäädä eläkkeelle, samoin kesälomakauden jälkeinen aika. Esimerkiksi elokuu on luonteva ajankohta jäädä eläkkeelle, jos työuran on tehnyt opettajana. Suosituin vanhuuseläkkeelle siirtymiskuukausi oli tammikuu, jolloin vanhuuseläkkeen otti 6 000 henkilöä. Seuraavien kolmen kuukauden aikana vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä laski alle puoleen tammikuusta (kuvio 4). Toukokuussa määrä nousi selvästi ja siitä edelleen elo-syyskuulle saakka, minkä jälkeen eläkkeelle siirtyneiden määrä pieneni loppuvuotta kohti.

Kuvio 4

Vuonna 2018 vanhuuseläkkeelle siirtyneet kuukausittain

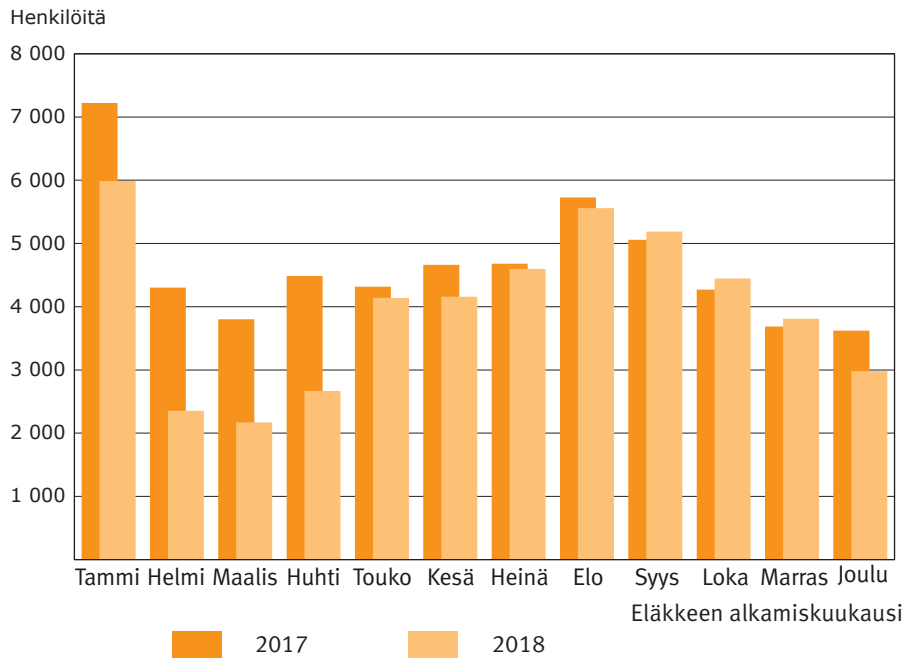
Vaikka eläkkeelle siirtymisessä on vuotuista kausivaihtelua, vuonna 2018 helmi-huhtikuussa vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä oli poikkeuksellisen pieni (kuvio 5). Vuonna 1954 syntyneillä vanhuuseläkkeen alaikäraja oli 63 vuotta, mutta vuotta nuoremmilla

² Esimerkiksi vuoden 2018 vakuutettujen määrä on saatu laskemalla keskiarvo vuoden alussa ja vuoden lopussa ei-eläkkeellä olleiden vakuutettujen 63-vuotiaiden määrien keskiarvo. Keskiluku saadaan siis vuosina 1954 ja 1955 syntyneiden vakuutettujen keskiarvona.

3 kuukautta korkeampi. Tämän vuoksi vuoden 2018 helmi-huhtikuun välisenä aikana kuukaan ei saavuttanut vanhuuseläkkeen alaikärajaa. Joulukuussa 1954 syntyneet saavuttivat ikärajan joulukuussa 2017 ja saattoivat jäädä vanhuuseläkkeelle tammikuussa 2018. Sen sijaan tammikuussa 1955 syntyneet saavuttivat uuden vanhuuseläkkeen alaikärajan huhtikuussa 2018, joten he saattoivat ottaa vanhuuseläkkeen vasta toukokuussa 2018.

Kuvio 5

Vuosina 2017 ja 2018 vanhuuseläkkeelle siirtyneet kuukausittain

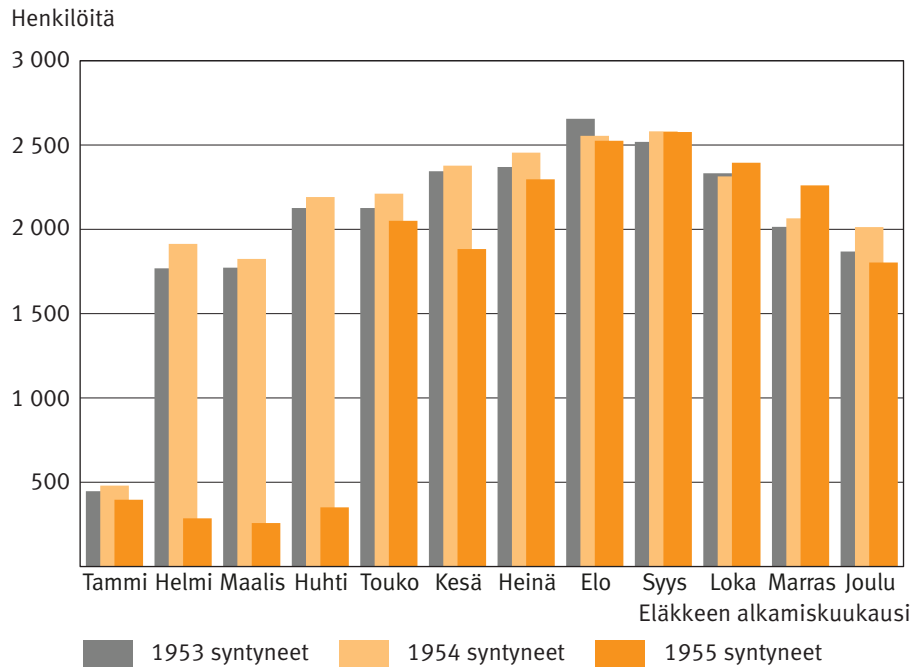

Tutkimalla erikseen yksittäisiä syntymävuosiluokkia ikärajamuutoksen vaikutus näkyy selkeästi. Kuviossa 6 on esitetty vuosina 2016–2018 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä 63-vuotiaiden ikäluokassa. Grafiikka havainnollistaa vuonna 1955 syntyneistä vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrän eri kuukausina vuonna 2018, ja vastaavat henkilömäärät vuonna 1954 syntyneistä edellisvuonna sekä vuonna 1953 syntyneistä vuonna 2016.

Syntymävuosiluokat 1953 ja 1954 ovat siirtyneet vanhuuseläkkeelle likimain samalla tavalla saavutettuaan vanhuuseläkkeen alaikärajan. Heti ikärajan täyttämisen jälkeen merkittävä osa ikäluokasta on jäänyt vanhuuseläkkeelle. Myös vuonna 1955 syntyneet näyttävät käyttäytyneen samoin. Heillä vanhuuseläkkeen alaikäraja on kuitenkin edellistä ikäluokkaa kolme kuukautta myöhäisempi, minkä vuoksi vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä nousi vasta toukokuussa 2018. Vuonna 2017 se nousi jo helmikuussa, jolloin tammikuussa 63 vuotta täyttäneet saattoivat jäädä vanhuuseläkkeelle.

Kuvio 6

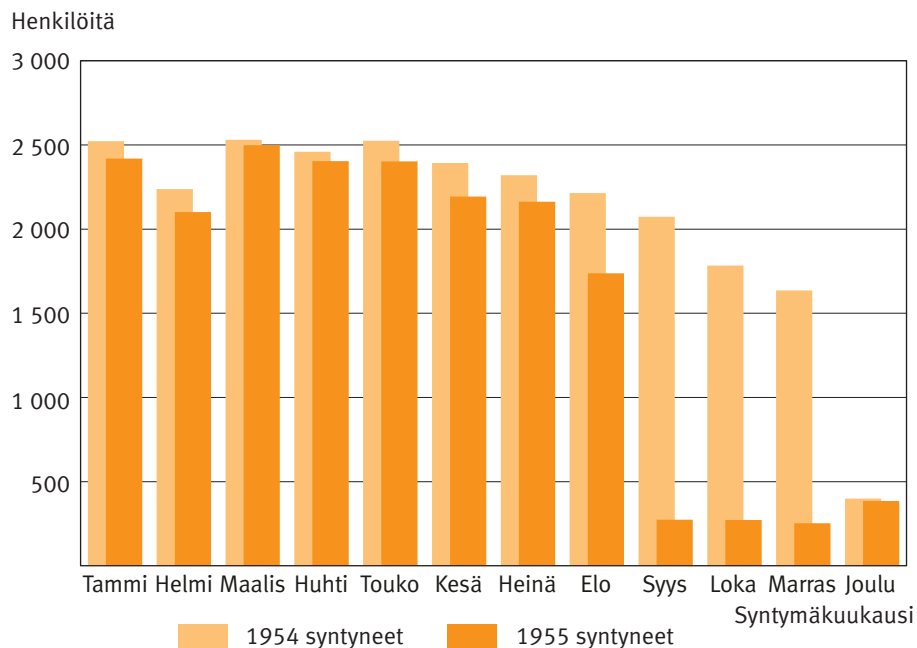
Vanhuuseläkkeelle siirtyneet 63-vuotiaiden ikäluokassa vuosina 2016, 2017 ja 2018

Vanhuuseläkkeelle siirtymistä voidaan tarkastella myös syntymäkuukauden mukaan. Vuoden 1955 elokuun jälkeen syntyneistä harva jäi viime vuonna vanhuuseläkkeelle (kuvio 7). Ero loppuvuonna 1954 syntyneistä vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määriin vuonna 2017 on merkittävä. Vain joulukuussa syntyneitä jäi vanhuuseläkkeelle saman verran. Joulukuussa 1954 syntyneillä oikeus vanhuuseläkkeeseen alkoi tammikuussa 2018, koska eläketapahtuma eli vanhuuseläkkeen alaikäraja täyttyi heillä joulukuussa. Pääsäännön mukaan eläke voi alkaa vasta eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alussa.

Kuvio 7

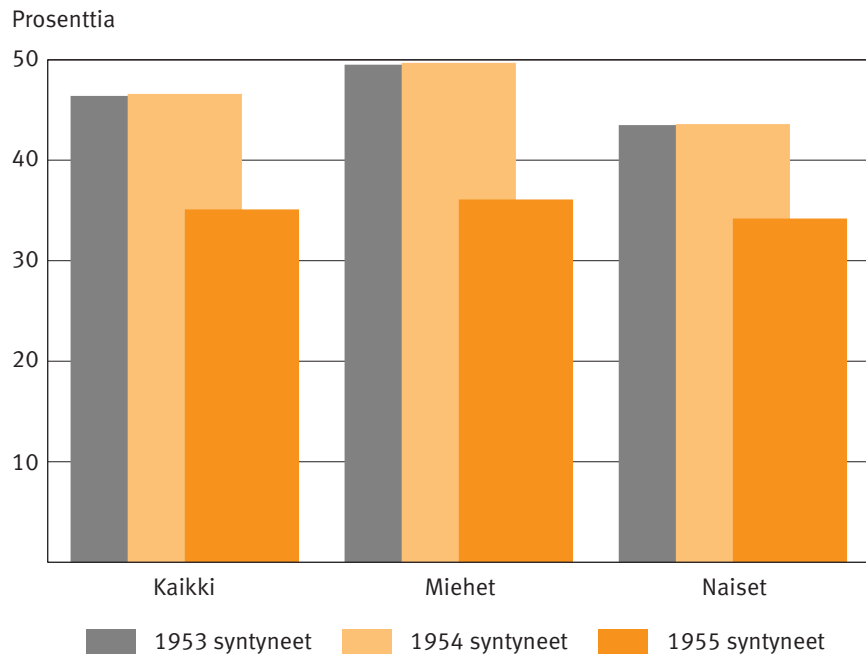
Vanhuuseläkkeelle siirtyneet 63-vuotiaiden ikäluokassa vuosina 2017 ja 2018

Vuonna 2018 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä putosi 63-vuotiaiden ikäluokassa lähes 6 000 henkilöllä. Prosentuaalinen lasku oli lähes neljänneksen ja ikäluokan vakuutetuista laskettuna pudotus oli yli 11 prosenttiyksikköä (kuvio 8). Vuosien 2016 ja 2017 vastaavassa vertailussa muutosta ei ollut. Ikäluokan 63 vuoden iän täyttämisen vuonna miehistä vanhuuseläkkeelle jäi lähes puolet ja naisista 44 prosenttia. Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osuudessa työeläkevakuutetuista ei siis ollut eroa kohorttien välillä.

Kuvio 8

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osuus vuosina 1953–1955 syntyneistä vakuutetuista vuosina 2016–2018

Työssä eläkeikään saakka olleet

Koska vanhuuseläkkeen alaikäraja nousi kolmella kuukaudella vuonna 1955 syntyneillä, heistä vuoden viimeisten neljän kuukauden aikana syntyneet eivät vielä vuonna 2018 voineet jäädä pääsäännön mukaan vanhuuseläkkeelle. Vuotta aiemmin sama rajoitus koski vain joulukuussa 1954 syntyneitä. Vuonna 2019 vastaava rajoitus koskee vuonna 1956 toukokuun jälkeen syntyneitä. Koska vuoden 2017 eläkeuudistus muuttaa eläkeikärajoja syntymäkuukausikohorttien mukaan, on tarpeen seurata myös muutoksia vastaavasti kuukausikohorttien tahdissa.

Taulukko 1.

Vuosina 1954 ja 1955 tammi-syyskuussa syntyneiden tilanne eläkkeen ja työn suhteen 63 vuoden iässä ja kolme kuukautta myöhemmin sekä tällä välillä tapahtunut lukumäärä- ja prosenttimuutos.

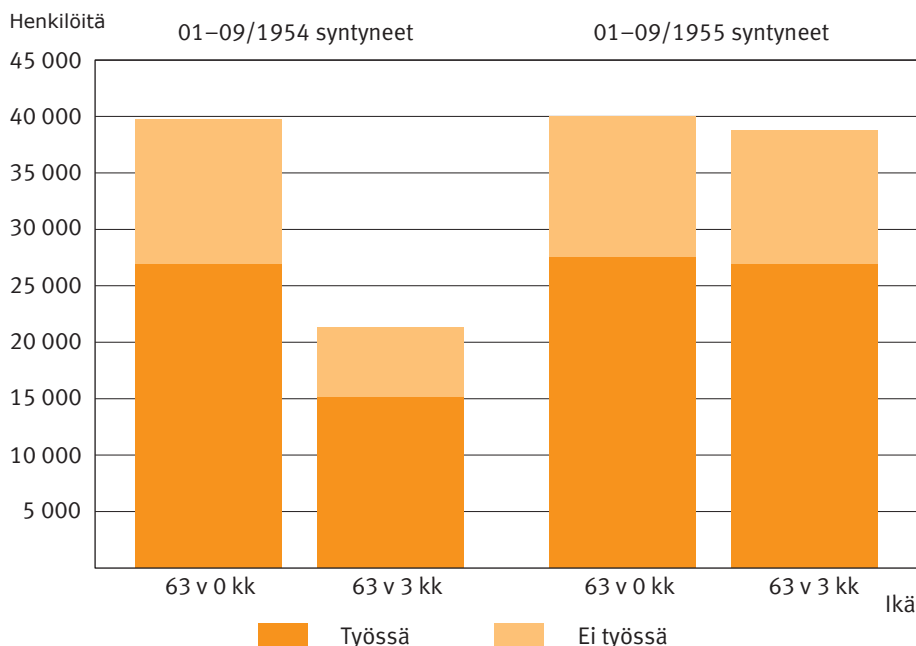
	1954 syntyneet vakuutetut (ei eläkkeellä)		1955 syntyneet vakuutetut (ei eläkkeellä)	
	Kaikki	Työssä	Kaikki	Työssä
63 v 0 kk	40 000	27 000	40 000	28 000
63 v 3 kk	21 000	15 000	39 000	27 000
Muutos	18 000	12 000	1 000	1 000
Muutos, %	-46	-44	-3	-2

Koska vakuutettujen määrä 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen on kasvanut vuonna 1955 syntyneillä, vanhuuseläkkeelle siirtyminen lykkääntyy. Kun lisäksi työssä olevien osuus vakuutetuista on pysynyt likimain ennallaan, työnteko 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen on lisääntynyt, mikä on eläkeuudistuksen keskeinen tavoite. Tämän osoittaa vertailu vuosien 1954 ja 1955 tammi-syyskuussa syntyneiden välillä (taulukko 1 ja kuvio 9). Vertailu on tarpeen rajoittaa syyskuun loppuun mennessä syntyneisiin, koska he ovat nuorin kuukausikohortti, joka ehti täyttää vuoden 2018 loppuun mennessä 63 vuoden 3 kuukauden iän.

Vuonna 1955 tammi-syyskuussa syntyneistä alle tuhat vakuutettua (3 %) jäi vanhuuseläkkeelle kolmen kuukauden sisällä 63 vuoden täyttämisen jälkeen vuonna 2018 (kuvio 9). Edellisvuonna vastaava luku oli 18 000 vuonna 1954 syntyneillä eli lähes puolet ei-eläkkeellä olleista vakuutetuista. Ero on huomattava – vuonna 1955 syntyneet eivät ole jääneet samassa määrin eläkkeelle kuin vuotta vanhemmat. Lisäksi he ovat jatkaneet työssä ainakin 63 vuoden ja kolmen kuukauden ikään, jos olivat työssä täyttäessään 63 vuoden iän.

Kuvio 9

Vakuutettujen määrä 63 vuoden iän täytyessä ja siitä kolmen kuukauden kuluttua vuosina 2017 ja 2018, mukana vain tammi-syyskuussa syntyneet

Tarkasteltavien kohorttien vakuutettujen määrä 63 vuoden iän täyttämishetkellä on käytännössä sama. Eroa ei myöskään ole työssä olleiden osuudessa vakuutetuista. Sen sijaan lukumäärien muutos on merkittävästi erilainen näillä kohorteilla, kun vertailu toistetaan kolme kuukautta syntymäpäivän jälkeen. Vuonna 1954 syntyneiden ei-eläkkeellä olleiden vakuutettujen määrä laski kolmessa kuukaudessa merkittävästi, mutta vuotta nuorempien määrä pysyi lähes ennallaan. Työssä jatkaneiden osuus ei kuitenkaan muuttunut vaan pysyi molemmissa kohorteissa 70 prosentin tuntumassa. Käytännössä ikärajamuutos on merkinnyt monen työssä olleen työnteen jatkamista kolme kuukautta aiempaa pitempään eli uudelle alaikärajalle.

Työttömien osuus oli muutaman prosenttiyksikön korkeampi vuonna 1955 syntyneillä vakuutetuilla kuin vuotta vanhempien ikäluokassa vuonna 2017. Samalla kun työttömien osuus hieman nousi, muiden työtä vailla olleiden vakuutettujen osuus pieneni. Tähän joukkoon kuului mm. sairauspäivärahalla tai muuten työelämän ulkopuolella olevia.

Tilastojen perusteella vanhuuseläkkeen alaikärajan nostaminen näyttäisi toimivan likimain tavoitellun mukaisesti. Tosin kyseessä on vasta ikärajamuutoksen ensimmäinen vuosi. Ikärajan nosto kolmella kuukaudella lykkäsi viime vuonna yli 10 000 henkilön eläkkeelle siirtymistä. Koska ikäluokan vakuutetuista yhtä suuri osuus jatkoi työssä uudelle ikärajalle, muutos on johtanut myös työnteen jatkamiseen aiempaa pitempään valtaosalla vakuutetuista, jotka ottivat eläkkeen heti eläkeiän täyttämisen jälkeen.

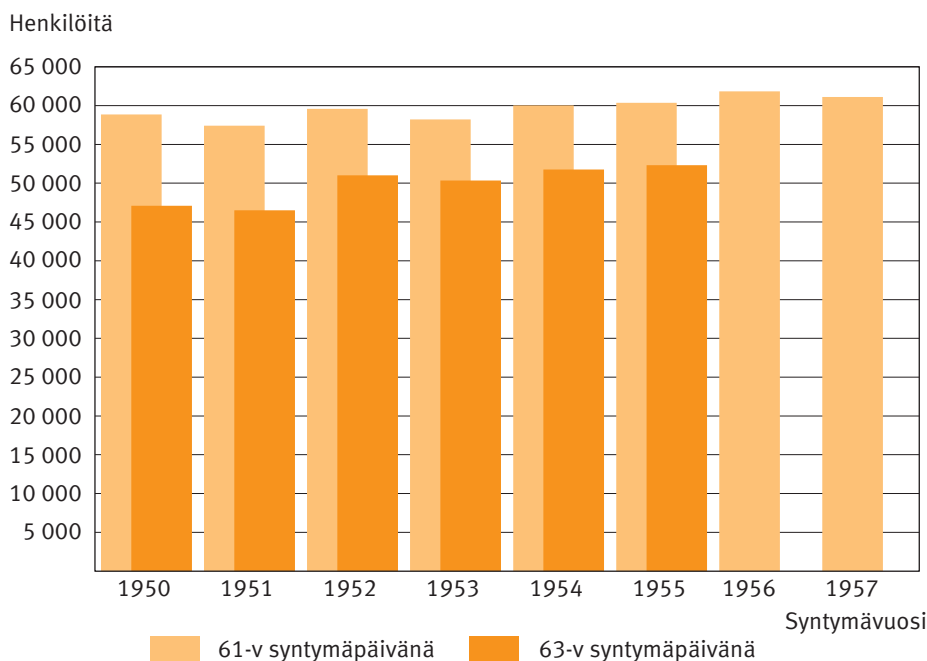
3 Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden ikäjakauma kuukaunitasolla

Eläkeuudistuksen 2017 vanhuuseläkeikää koskevat muutokset kohdistuvat vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneisiin. Toisaalta vuonna 1950 syntyneet täyttivät viime vuoden aikana vakuuttamisvelvollisuuden yläkäräjän 68 vuotta, joten he ovat nuorin ikäluokka, joka on juuri elänyt joustavan vanhuuseläkeikävaiheen läpi. Niinpä vanhuuseläkeiän seuranta on rajattu 1950-luvulla syntyneisiin, joita myös eläkelainsäädäntö on kohdellut keskeisiltä osin samalla tavalla.

Kun 1950-luvun alussa syntyneet ovat täyttäneet 61 vuoden iän, heistä työeläkevakuutettuja on ollut hieman alle 60 000 ja vuoden 1953 jälkeen syntyneissä vakuutettujen määrä on hieman suurempi (kuvio 10). He eivät siis ole siirtyneet eläkkeelle ennen 61 vuoden iän täyttämistä. Vuosina 1950-1951 syntyneistä vakuutetuista joka viides on jäänyt eläkkeelle tai kuollut ikävuosien 61 ja 63 välillä. Nuoremmilla vastaava poistuma vakuutetuista on laskenut 14 prosentin tasolle ja osuus on edelleen laskusuunnassa.

Kuvio 10

Vuosina 1950-1957 syntyneiden (ei-eläkkeellä olevien) vakuutettujen* määrä 61 ja 63 vuoden iän täyttämishetkellä

* Eläkeoikeuden piiriin kuuluvat, jotka eivät ole eläkkeellä.

Koska tarkastelu kohdistetaan vanhuuseläkkeelle siirtyneisiin, mukana ovat henkilöt, joilla ei ole edeltävää eläkehistoriaa tai vanhuuseläkettä edeltävästä eläkejaksosta on kulu-
nut yli kaksi vuotta. Osittaista vanhuuseläkettä tai osa-aikaeläkettä ei lueta eläkkeiksi tässä tarkastelussa.

Vuonna 1950 syntyneitä tutkimalla saadaan peruskuva vanhuuseläkkeelle siirtymisestä ja sen ajoittumisesta ikävälille 61–68 vuotta. Vertailu nuorempiin osoittaa vähäiset käyttäytymismuutokset ennen vuoden 2017 eläkeuudistusta. Tällä hetkellä vertailu erityisesti vuosina 1954 ja 1955 syntyneiden välillä antaa ensimmäisen käsityksen lakimuutosten vaikutuksesta eläkkeelle siirtymiseen ja työnteon jatkamiseen aiempaa pitempään.

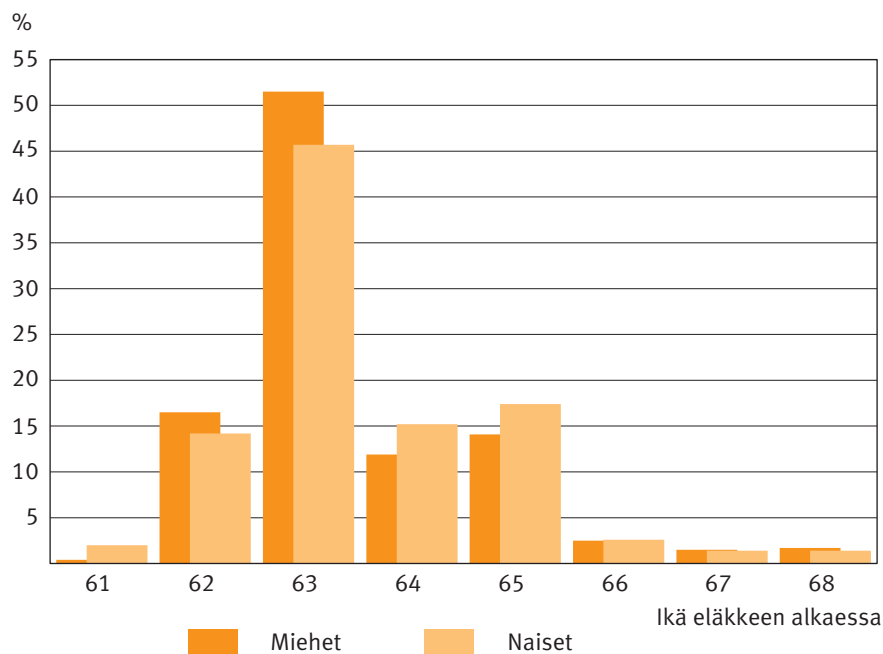
Vuonna 1950 syntyneiden vanhuuseläkkeelle siirtyminen

Vuonna 1950 syntyneet täyttivät 61 vuoden iän vuonna 2011. Vuonna 2013 ikäluokka saavutti vanhuuseläkkeen 63 vuoden alaikärajan ja viime vuonna he saavuttivat 68 vuoden iän³. Ikäluokasta on kuollut 6 000 henkilöä 61 vuoden iän täyttämisen ja viime vuoden lopun välisenä aikana. Heistä kolmasosa ehti jäädä eläkkeelle ennen kuolemaa. Kaksi kolmesta kuolleesta oli miehiä.

Vanhuuseläkkeelle siirtyminen on vahvasti keskittynyt muutamaankin ikäluokkaan. Yli 90 prosenttia vuonna 1950 syntyneistä, jotka olivat ehtineet 61-vuotiaaksi jäämättä eläkkeelle, siirtyi vanhuuseläkkeelle 62–65-vuotiaana. Heistä puolet otti vanhuuseläkkeen 63-vuotiaana ja puolet 62-, 64- ja 65-vuotiaana eli noin 15 prosenttia kussakin iässä. Joka toinen mies otti vanhuuseläkkeen 63-vuotiaana ja naisista 46 prosenttia (kuvio 11).

Kuvio 11

Vanhuuseläkkeelle 61–68-vuotiaana siirtyneiden miesten ja naisten ikäjakauma, vuonna 1950 syntyneet

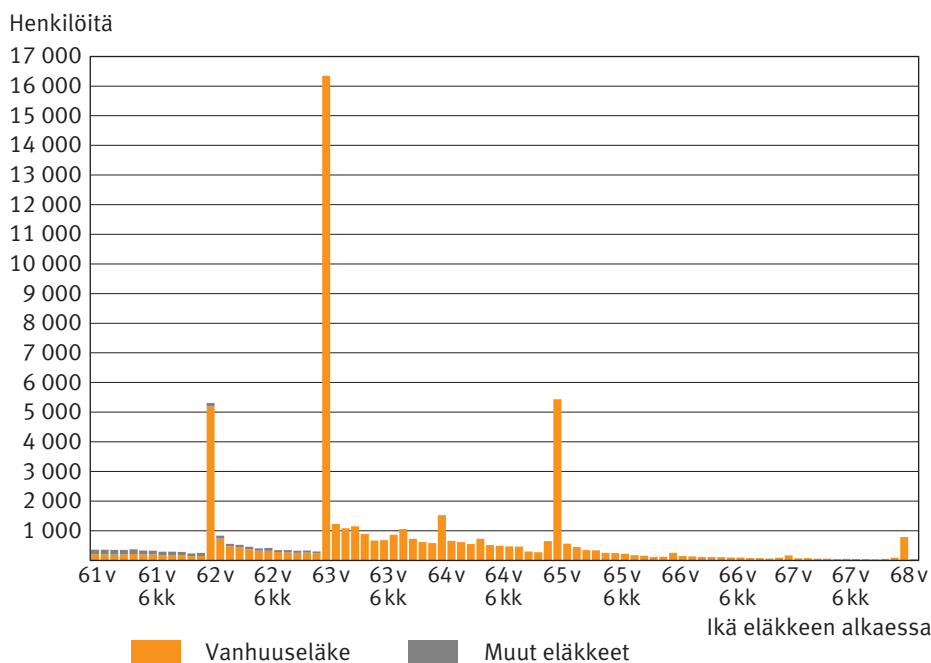
³ Nuorimmat vuonna 1950 syntyneet saavuttivat vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan vuoden 2018 joulukuussa. Koska heillä eläketapahtuma osui joulukuulle, vanhuuseläke alkoi vasta vuoden 2019 puolella eivätkä ne siten näy kuviossa tai tilastoissa.

Ennen vuoden 2017 eläkeuudistusta eläkkeelle siirtymisen tarkastelu kohorteittain tai ikään liittyvät tarkastelut täysinä vuosina antoivat riittävän hyvän kuvan eläkkeelle siirtymisten ikäjakaumasta. Jatkossa vanhuuseläkkeen alaikäraja nousee kolmen kuukauden portain, ei täysinä vuosina. Muutos luo uudenlaisen tarpeen vanhuuseläkkeelle siirtymisen ajoittumisen tarkastelulle kuukausitasolla. Kuviossa 12 on esitetty vuonna 1950 syntyneiden eläkkeelle siirtyminen 61 vuoden iän täyttämisen alkaen kuukausitasolla. Pohjajoukon muodostavat ikäluokasta ne, jotka eivät olleet eläkkeellä täyttäessään 61 vuoden iän. Valtaosa 61 vuotta täyttäneistä jäi suoraan vanhuuseläkkeelle.

Ikävuosien 61–63 välillä eläkkeelle jäi 11 400 vuonna 1950 syntynyttä, joista 8 800 jäi vanhuuseläkkeelle. Kolme neljästä sai siis vanhuuseläkkeen.

Kuvio 12

Vuonna 1950 syntyneistä 61-vuotiaana tai sen jälkeen eläkkeelle siirtyneet 31.12.2018 mennessä

Vanhuuseläkkeelle siirtyminen on tapahtunut muutaman ikäkynnyksen kohdalla. Ensimmäinen ikäkynnys on 62 vuoden täyttäminen, joka mahdollisti pitkäaikaistyöttömien siirtymisen vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle⁴. Vuonna 1950 syntyneistä tätä mahdollisuutta käytti yli 5 000 vakuutettua.

Merkittävin ikäkynnys on ollut vanhuuseläkkeen alaikärajan täyttäminen: useampi kuin joka kolmas jäi vanhuuseläkkeelle heti ikärajan täytettyään, jos ei ollut ottanut eläkettä jo aiemmin - siis 1/3 niistä, jotka eivät olleet vielä 63-vuotiaana eläkkeellä. Vuonna 1950 syntyneistä 16 300 jäi vanhuuseläkkeelle heti ensimmäisen mahdollisen kuukauden

⁴ Ennen vuotta 1958 syntyneillä pitkäaikaistyöttömillä on tietyn edellytyksin mahdollisuus ottaa vanhuuseläke 62 vuoden iässä ilman varhennusvähennystä. Sääntö ei koske yrittäjiä. Myöskään vuonna 1958 tai sen jälkeen syntyneillä ei ole tätä mahdollisuutta, mutta toki myös he voivat ottaa eläkkeen täytettyään oman ikäluokkansa vanhuuseläkeiän alarajan.

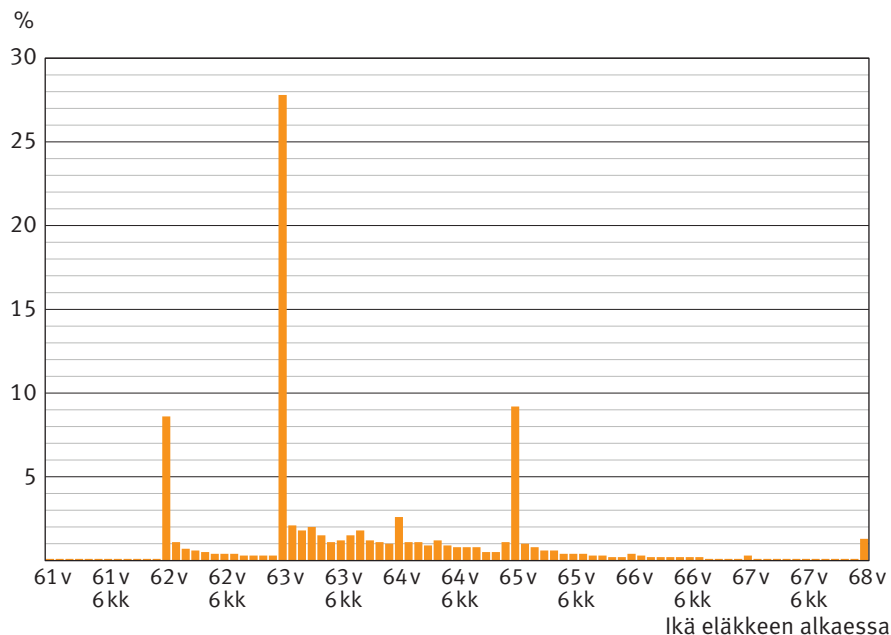
aikana, jonka laki salli. Alaikärajan täyttämisen jälkeisinä kuukausina eläkkeelle siirtyminen jatkui tasaisen korkeana niin, että 63–64-vuotiaana jäi vanhuuseläkkeelle kolme neljästä vakuutetusta, joka ei vielä ollut eläkkeellä. Runsaat kymmenen prosenttia odotti 65 vuoden täyttämiseen, jolloin otti vanhuuseläkkeen. Loput jakautuivat ajalle ennen 68 vuoden täyttämistä. Vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajalla vanhuuseläkkeelle jäi vajaa tuhat vuonna 1950 syntynyttä. Muutama kymmenen vakuutettua on lykännyt eläkkeen ottamisen yli 68 vuoden iän täyttämisen.

Lukumäärät voidaan suhteuttaa myös ikäluokan kokoon. Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä kuukausittain 61 vuoden täyttämisestä alkaen on suhteutettu ei-eläkkeellä olleisiin vakuutettuihin eli niihin 61 vuotta täyttäneisiin, jotka ovat voineet siirtyä eläkkeelle tarkastelujakson aikana. Vuonna 1950 syntyneiden joukosta yli 90 prosenttia jäi vanhuuseläkkeelle vuoden 2018 loppuun mennessä. Yhdeksän prosenttia ei siis siirtynyt suoraan vanhuuseläkkeelle. Heistä suurin osa (lähes 4 000) kuoli ennen eläkkeen alkamista ja lähes kaikki muut 2 600 henkilöä jäivät työkyvyttömyyseläkkeelle ennen vanhuuseläkettä.

Kuvioiden 12 ja 13 vertailu osoittaa jakaumien samankaltaisuuden. Lukumäärien suhteuttaminen ei-eläkkeellä olleisiin 61-vuotiaisiin antaa hyvän vertailukohtaan erityisesti silloin, kun koko ikäluokka ei ole vielä siirtynyt eläkkeelle tai kun vertailu tehdään eri vuosien välillä.

Kuvio 13

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osuus 61 vuoden iästä alkaen ei-eläkkeellä olleista vakuutetuista, vuonna 1950 syntyneet

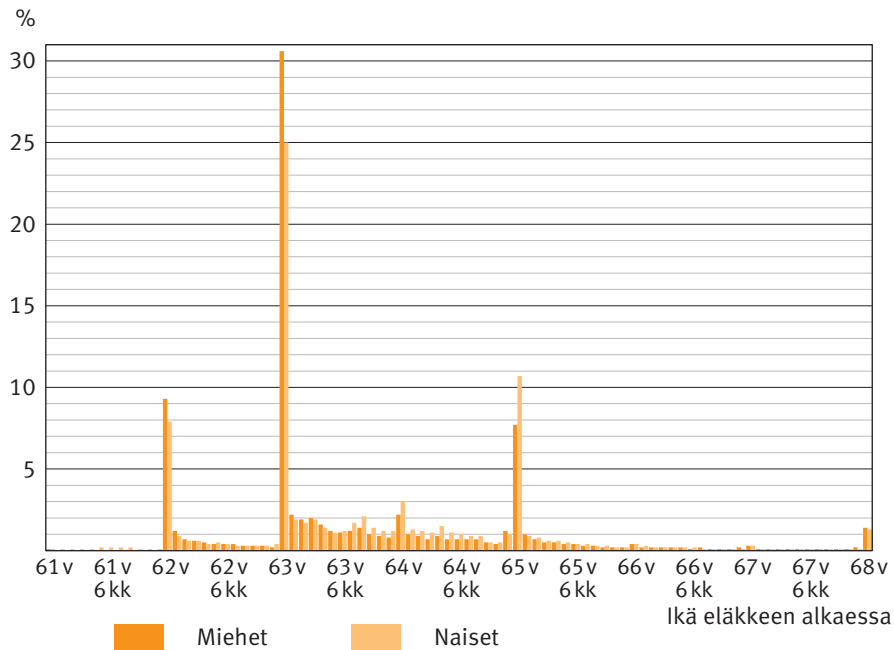

Miesten ja naisten vanhuuseläkkeelle siirtymisen ajoittuminen on ollut samankaltaista (kuvio 14). Keskiarvolla mitattuna ero vanhuuseläkkeen alkamisiässä oli kuukauden verran. Miesten vanhuuseläkkeelle siirtyminen keskittyi tiiviimmin vanhuuseläkkeen alaikärajan tuntumaan kuin naisten. Jos eläke ei alkanut ennen 61 vuoden iän täyttämistä, miehet

jäivät vanhuuseläkkeelle hieman yleisemmin 62–63-vuotiaina kuin naiset, joiden eläköityminen jakautui laajemmalle ikäalueelle. Luultavimmin se heijastelee yksityisen ja julkisen sektorin välisiä eroja. Naisvaltaisella julkisella sektorilla omat (henkilökohtaiset) eläkeiät ovat edelleen yleisiä.

Kuvio 14

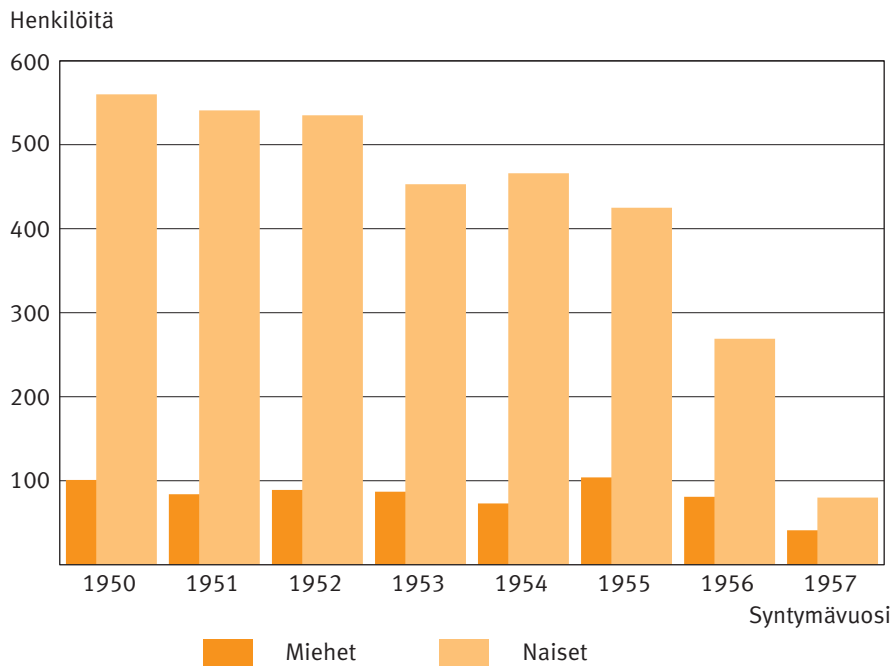
Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden miesten ja naisten prosenttiosuudet 61-vuotiaista ei-eläkkeellä olleista vakuutetuista, vuonna 1950 syntyneet

Yhtäältä ammatilliset eläkeiät mahdollistavat vanhuuseläkkeen ottamisen ennen vanhuuseläkeiän täyttämistä, ja toisaalta henkilökohtaiset eläkeiät rajoittavat eläkkeelle siirtymistä vanhuuseläkkeen alaikärajan kohdalla. Molemmat tekijät kasvattavat eläkkeelle siirtymisen ajankohdan hajontaa erityisesti naisilla. Osaltaan sukupuolieroihin on vaikuttanut varmasti myös työttömyysputki, joka on ollut miehillä yleisempi kuin naisilla. Kaikissa vuosina 1950–1956 syntyneiden ikäluokissa miesten osuus on ollut 70 prosenttia työttömyyden kautta vanhuuseläkkeelle siirtyneissä. Lisäksi moni vuonna 1950 syntynyt on jättänyt työelämän alennetun eläkeiän perusteella jo ennen 61 vuoden ikää, minkä vuoksi he puuttuvat tästä tarkastelusta kokonaan.

Vuosina 1950–1952 syntyneet

Vanhuuseläkkeelle siirtyminen 61-vuotiaana on vähentynyt selvästi viime vuosina erityisesti naisten keskuudessa. Vuonna 1956 syntyneissä heitä oli alle 300, joka on puolet vuonna 1950 syntyneiden kohortin vastaavasta naisten määrästä (kuviot 14 ja 15). Koska lukumäärät ovat pieniä, ja laskusuunnassa, on perusteltua rajata tarkastelu vanhuuseläkkeelle siirtymisestä 62 vuotta täyttäneisiin.

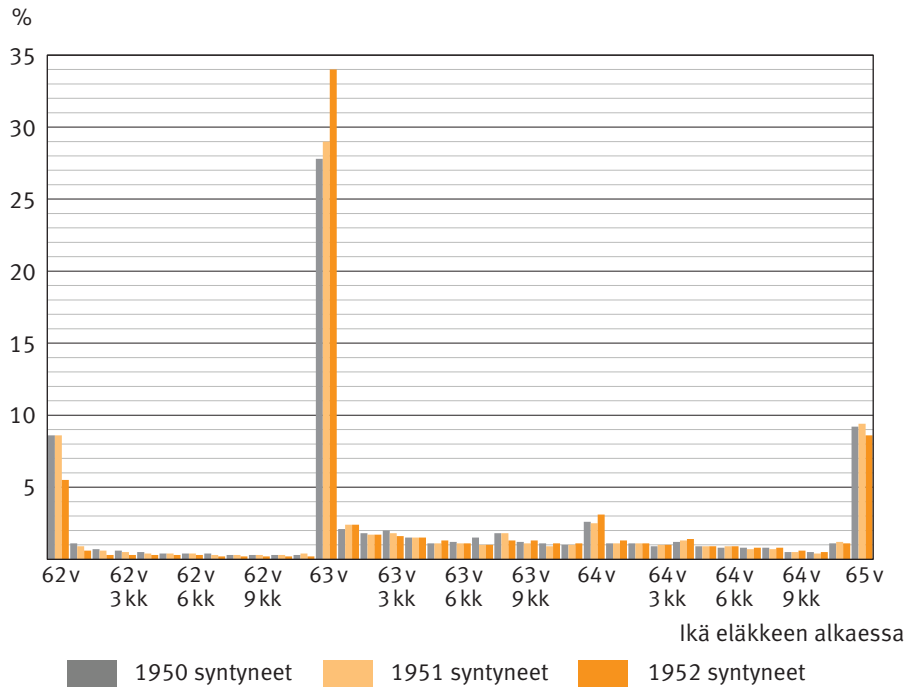
Kuvio 15*Vanhuuseläkkeelle 61-vuotiaana siirtyneet, vuosina 1950-1957 syntyneet*

Syntymävuosikohorttien 1950–1952 vanhuuseläkkeelle siirtyminen on ajoittunut samalla tavalla. Ikäraajat muodostavat samat huippukohdat (kuvio 16) eri syntymävuosiluokilla. Merkittävin ero lienee vuonna 1952 syntyneiden vanhuuseläkkeiden alkamisen keskittyminen aiempaa enemmän heti 63 vuoden täyttämiseen. Heillä vanhuuseläkkeen alkaminen ennen vanhuuseläkeiän täyttämistä oli harvinaisempaa kuin vuosina 1950–1951 syntyneillä. Samalla heidän vanhuuseläkkeensä alkoi aiempaa yleisemmin heti 63 vuoden täyttämisen jälkeen. Kuviossa pääteikä on rajattu 65 vuoteen, koska tämän iän kaikki vuosina 1950–1952 syntyneet ovat ehtineet ohittaa vuoden 2018 loppuun mennessä, ja näin keskeisimmät ikäpisteet ovat mukana vertailussa.

Kuvio 16

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden prosenttiosuudet 61-vuotiaista ei-eläkkeellä olleista vakuutetuista, vuosina 1950-1952 syntyneet

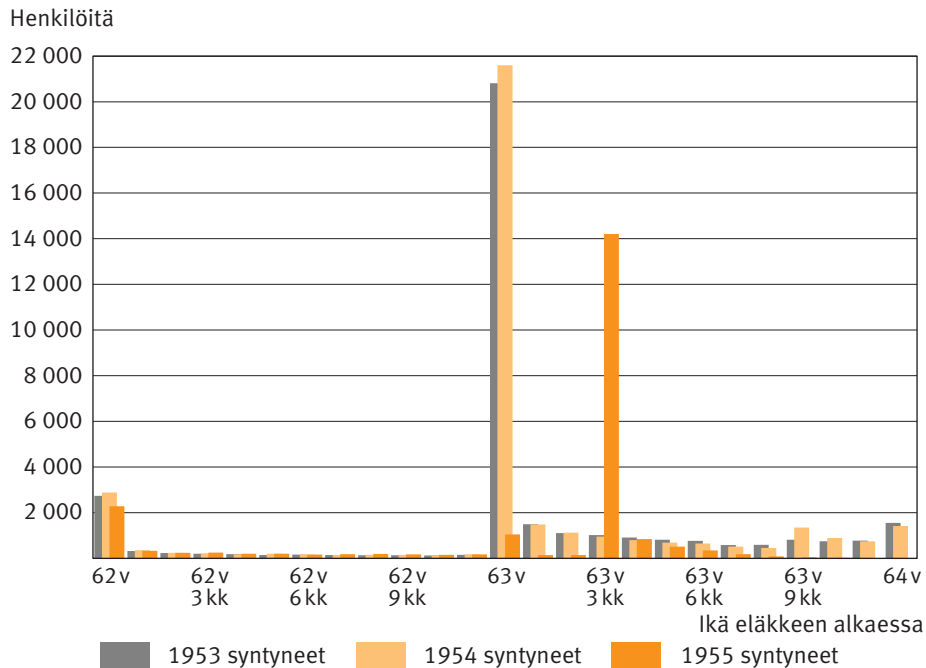
Ikäluokkien 1951 ja 1952 välinen ero voidaan havaita sekä miehillä että naisilla. Samalla kun vanhuuseläkkeelle siirtyminen on keskittynyt yhä enemmän vanhuuseläkkeen alaikärajalles, miesten ja naisten välinen ero on säilynyt ennallaan vuosina 1950–1952 syntyneiden välillä.

Vuosina 1953–1955 syntyneet

Verrattaessa syntymävuosiluokkia 1953–1955 nuorimman ikäluokan vanhuuseläkkeelle siirtymisen ajankohta poikkeaa selvästi (kuvio 17) vanhemmista. Kolmen kuukauden muutos ikärajaan on lykännyt eläkkeelle siirtyneiden huipun kolme kuukautta myöhäisemmäksi. Vuonna 1955 syntyneiden huippukohta on vertailuvuotia matalampi, koska loppuvuonna 1955 syntyneet saavuttivat uuden ikärajan vasta vuoden 2019 puolella. Henkilömäärä tulee huippukohtassa 63 vuotta 3 kuukautta nousemaan samalle tasolle kuin 1953–1954 syntyneillä oli 63 vuoden ikäpisteen kohdalla. Luonnollisesti eläkkeelle siirtyneiden määrä myös alarajan jälkeen tulee nousemaan, kun tarkastelua jatketaan vuoden 2019 loppuun. Toisin sanoen kuviossa nuorimman ikäluokan vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrät tulevat vielä kasvamaan 63-vuotiaista alkaen, kun kaikki ikäluokkaan kuuluvat ovat ohittaneet kyseisen iän.

Kuvio 17

Ikävälillä 62-64 vanhuuseläkkeelle siirtyneet 31.12.2018 mennessä, vuosina 1953–1955 syntyneet

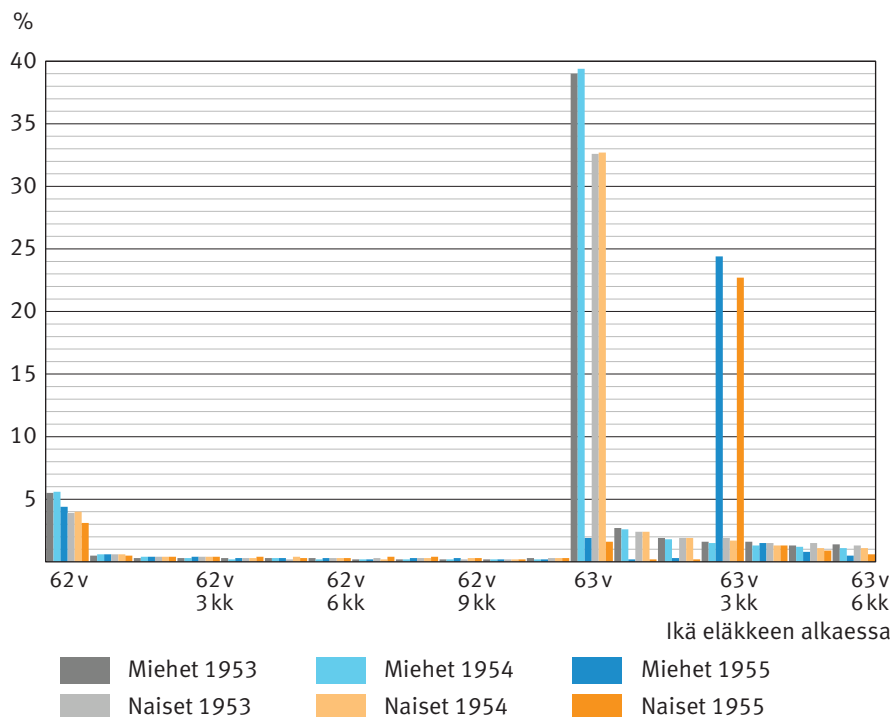

Kaikki 1955 syntyneet eivät ehtineet täyttää vuonna 2018 vanhuuseläkkeen alaikärajaa 63v 3kk.

Kolmen kuukauden ikärajan nousu näkyy myös suhteellisissa osuuksissa vakuutetuista (kuvio 18). Vuonna 1955 syntyneet olivat vuoden 2018 lopussa 63-vuotiaita. Heistä 2 300 jäi vanhuuseläkkeelle heti 62 vuoden iän täytettyään. Määrä on selvästi pienempi kuin vanhemmissa ikäluokissa.

Kuvio 18

Vuosina 1953–1955 syntyneistä vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osuus vakuutetuista 31.12.2018 mennessä, ikävälillä 62v–63v6kk vanhuuseläkkeelle siirtyneet

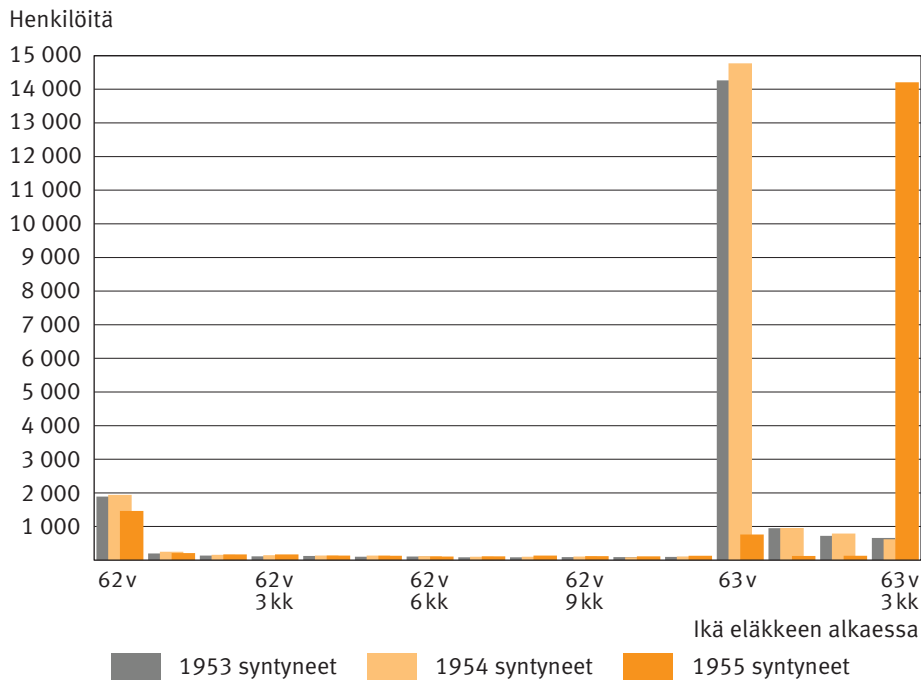

Koska loppuvuonna 1955 syntyneet saavuttivat uuden alaikärajan vasta vuoden 2019 puolella, eri ikäluokkien henkilömäärät saadaan vertailukelpoisiksi jättämällä pois vuosina 1953–1954 syntyneistä loppuvuonna syntyneet.

Vuosina 1953–1955 tammi–elokuussa syntyneistä yli 14 000 on vuosittain ottanut vanhuuseläkkeen heti ikärajan täytettyään (kuvio 19). Viime vuosina vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä on siis ollut likimain yhtä suuri ikärajan kohdalla.

Kuvio 19

Ikävälillä 62v–63v3kk vanhuuseläkkeelle siirtyneet 31.12.2018 mennessä, vuosina 1953–1955 tammi–elokuussa syntyneet

Vanhuuseläkkeen alaikärajalta eläkkeelle siirtyneet

Merkittävin vanhuuseläkkeelle siirtymisen ajankohta on eläkkeen alaikärajan täyttäminen. Siksi eläkkeelle siirtyneiden määrä on hyvä suhteuttaa myös ikärajalta ei-eläkkeellä olleisiin vakuutettuihin. Tarkastelu rajoitetaan vuosina 1950–1954 syntyneisiin, koska sitä nuorempien vakuutettujen ja eläkkeelle siirtyneiden kokonaismäärät eivät ole tiedossa tarkastelujakson lopussa.

Ikäluokkien välinen vertailu osoittaa, että yhä useampi ottaa vanhuuseläkkeen heti, kun sen saa (taulukko 2). Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osuus vakuutetuista⁵ heti ikäkynnyksen jälkeen on noussut ikäluokkaa ikäluokalta. Kehitys näyttää samalta sekä miehillä että naisilla. Tosin naisista pienempi osuus ottaa eläkkeen heti. Julkisen sektorin henkilökohdattaiset eläkeiät lienevät ainakin osasy syy miesten ja naisten väliseen eroon.

⁵ Vakuutettuja ovat henkilöt, jotka eivät olleet eläkkeellä täyttäessään 63 vuoden iän ja heillä oli oikeus vanhuuseläkkeeseen.

Kuten jo aiemmin todettiin, vuonna 1950 syntyneistä useampi kuin joka kolmas jäi vanhuuseläkkeelle heti ikärajan täytettyään, jos ei ollut jo eläkkeellä täyttäessään 63 vuotta. Heistä vanhuuseläkkeen otti 16 300 henkilöä heti ensimmäisen mahdollisen kuukauden aikana, jonka laki salli. Henkilömäärä vastaa 35 prosenttia vuonna 1950 syntyneistä, joilla ei ollut eläkettä täyttäessään 63 vuoden iän. Miehistä eläkkeelle jäi selvästi suurempi osa kuin naisista.

Vuonna 1954 syntyneistä jäi vanhuuseläkkeelle lähes 22 000 henkilöä eli 42 prosenttia heti ikärajan täytettyään, jos aiempaa eläkehistoriaa ei ollut. Vuosi vuodelta vanhuuseläkkeen alaikäraja on siis yleistynyt eläkellesiirtymisajankohtana. Muutosvauhti on ollut kova; viidessä vuodessa seitsemän prosenttiyksikön nousu. Yhä useampi jättää siis työelämän heti kun siihen tulee iän puolesta mahdollisuus. Kehityksen voi arvioida jatkuvan eläkeiän noustessa.

Taulukko 2.

Välittömästi vanhuuseläkkeen alaikärajan täyttämisen jälkeen eläkkeelle siirtyneiden prosenttiosuus ei-eläkkeellä olleista vakuutetuista, vuosina 1950–1954 syntyneet

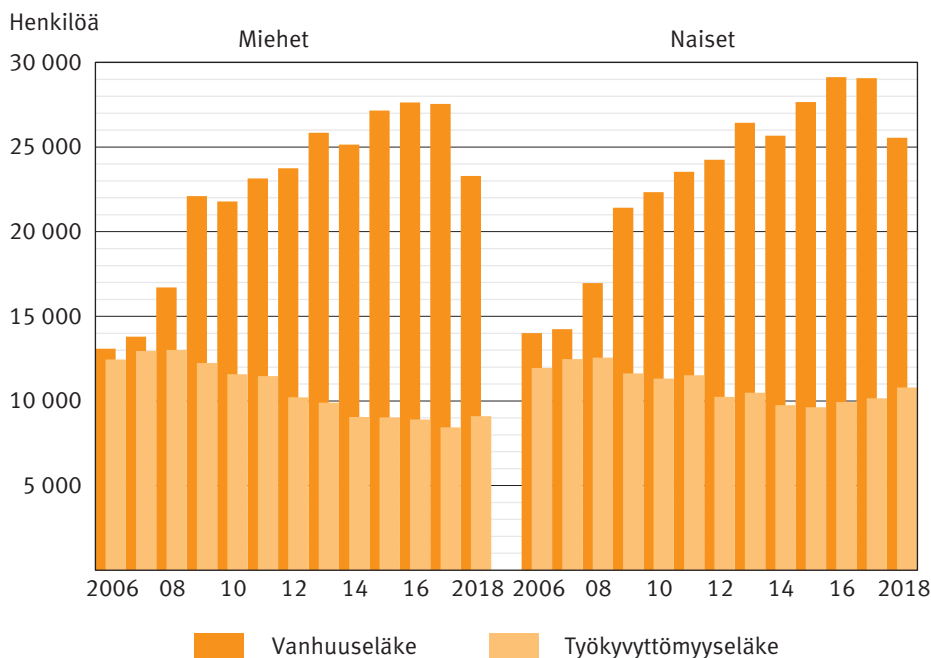
Syntymävuosi	Kaikki	Miehet	Naiset
1950	34,7	38,4	31,1
1951	35,8	39,5	32,3
1952	39,7	43,7	35,8
1953	41,3	45,2	37,6
1954	41,7	45,7	38,0

4 Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrässä tapahtui selkeä pudotus vuonna 2018 (kuvio 1 ja 2), mikä herättää kysymyksen työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrän kehityksestä. Viimeisen vuosikymmenen aikana vanhuuseläkkeelle siirtyminen on yleistynyt ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä on laskenut (kuvio 20). Vuonna 2018 tämä pitkäaikainen kehitys pysähtyi; vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä laski ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä kääntyi nousuun. Muutos vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrässä oli kuitenkin huomattavasti suurempi kuin työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden.

Kuvio 20

Vuosina 2006–2018 työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä romahti erityisesti 63-vuotiaiden ikäluokassa vuonna 2018. Sen sijaan työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen lisääntyi jonkin verran kaikissa ikäryhmissä, mutta ehkä eniten se lisääntyi lähellä vanhuuseläkeikää olevien keskuudessa.

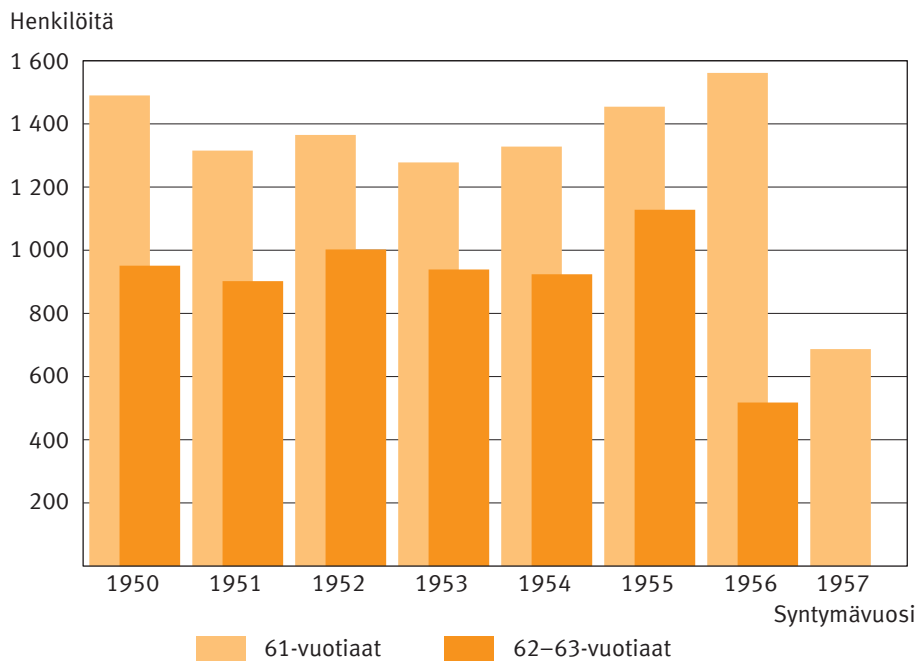
Vuosina 1950–1954 syntyneistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä ikävälillä 61–63 on ollut hieman vaihdellen reilut 2 200 vakuutettua syntymävuosiluokkaa kohti (kuvio 21). Vuonna 1955 syntyneiden määrä nousi 2 600 henkilöön, ja nousee vielä hieman, kun loppuvuodesta syntyneitä jää työkyvyttömyyseläkkeelle vuoden 2019 aikana.

Vuosina 1954 ja 1955 syntyneiden välillä on kymmenen prosentin nousu 61-vuotiaana työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrässä, ja 62 vuotta täyttäneiden kohdalla nousu on 200 henkilöä (45 %). Edelleen vuonna 1956 syntyneiden osalta 61-vuotiaana työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä on yhä suurempi.

Yli puolet vuoden 2018 lukumäärän noususta selittyy 63 vuotta täyttäneille myönnettyillä eläkkeillä⁶. Kun vanhuuseläkkeen alaikäraja nousi yli 63 vuoden, mahdollisuus työkyvyttömyyseläkkeeseen laajeni koskemaan myös 63 vuotta täyttäneitä. Ikärajan noustessa edelleen, työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien määrä tulee lisääntymään myös 63–64 vuotta täyttäneiden joukossa. Vuonna 2018 työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä 130 oli 63-vuotiaita.

Kuvio 21

61 vuotta täyttäneistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet 31.12.2018 mennessä

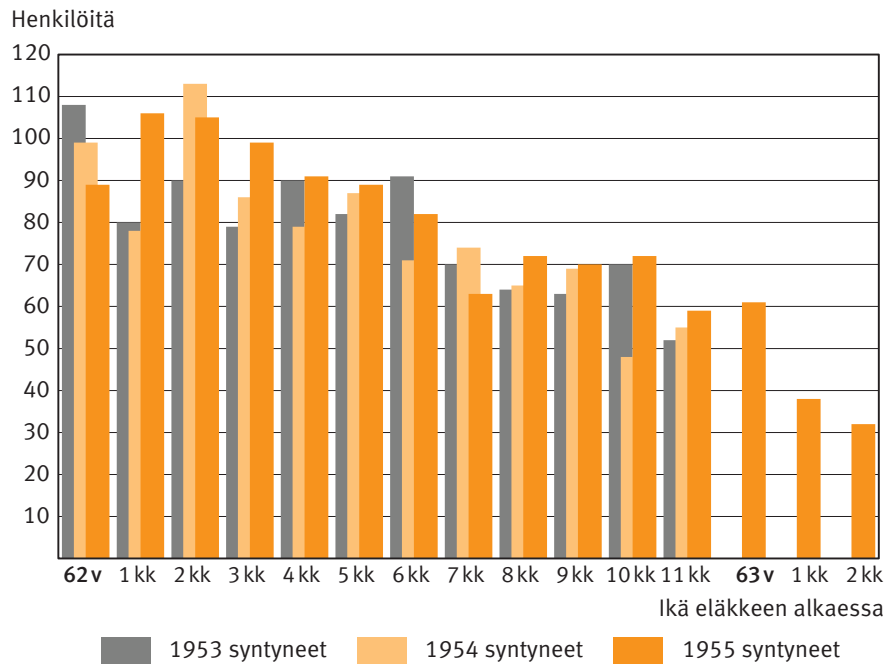
Vaikka työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrän kasvu vanhuuseläkeiän tuntumassa on prosentuaalisesti suuri, parin sadan henkilön kasvua voi pitää pienenä verrattuna vaikkapa pudotukseen, joka vähensi 63-vuotiaana vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrää lähes 6 000 henkilöllä. Vanhuuseläkkeen alaikärajan nousu on siis lisännyt hieman työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymistä, mutta toistaiseksi muutos on pieni. Toki vanhuuseläkeiän nousu voi lannistaa joitakin ja kannustaa hakemaan työkyvyttömyyseläkettä nykyistä nuorempana, jos kokee maalin karkaavan liian kauas.

Lähellä vanhuuseläkeikää työkyvyttömyyseläkkeelle hakeutuvista yli puolet on naisia. Naisten osuus on myös hieman noussut viime vuosina. Kun eläkeikä nousee yhä ylemmäs, naiset näyttäisivät jäävän hanakammin työkyvyttömyyseläkkeelle lähellä vanhuuseläkeikää. Tosin toistaiseksi viitteet tästä eivät ole kovin vahvoja, mutta jo tietoisuus oman ikäluokan eläkeiän noususta saattaa vaikuttaa työkyvyttömyyseläkkeelle hakeutuvien määrään.

⁶ Vuonna 1954 syntyneistä siirtyi työkyvyttömyyseläkkeelle 430 henkilöä vuonna 2017. Vuonna 1955 syntyneistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi 630 henkilöä vuonna 2018, joista 130 sai eläkkeen 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen.

Kuvio 22

62 vuoden iän täyttämisen jälkeen työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet 31.12.2018 mennessä

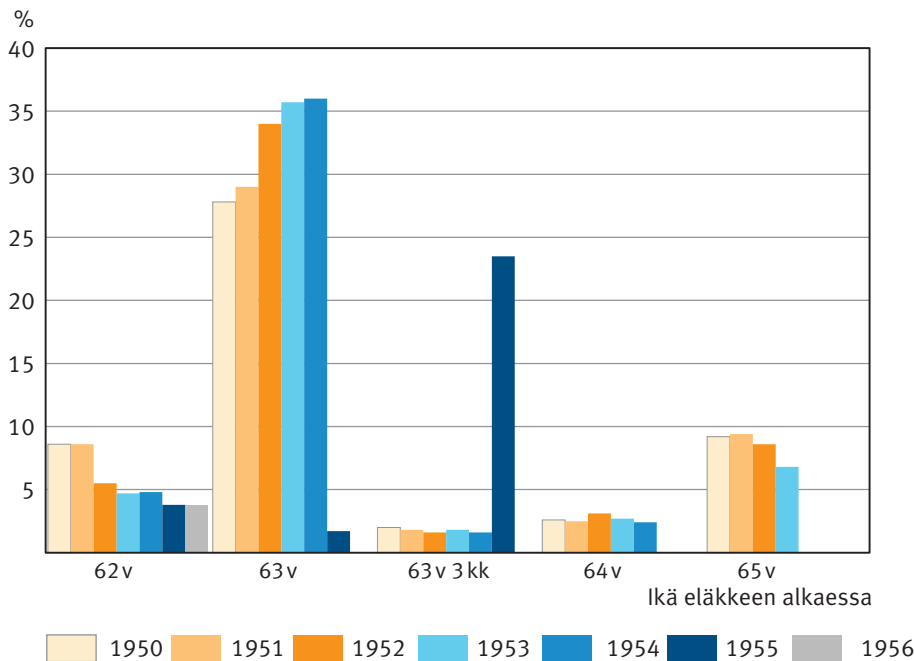
Yhteenveto

Valtaosa vanhuuseläkkeelle siirtävistä ottaa eläkkeen muutaman ikäpisteen kohdalla. Selkeitä pisteitä ovat olleet erityisesti ikävuosien 62, 63 ja 65 täyttäminen. Merkittävin näistä on vanhuuseläkkeen alaikärajan täyttäminen: useampi kuin joka kolmas on jäänyt vanhuuseläkkeelle heti ikärajan täytettyään, jos ei ole ottanut eläkettä jo aiemmin. Vuonna 2018 ikärajan nousu kolmella kuukaudella vuonna 1955 syntyneillä merkitsi vastaavaa ikäpisteen muutosta (kuvio 23).

Samalla kun heti 62 vuoden iän täyttämisen jälkeen eläkkeelle siirtyneiden määrä on pienentynyt, vanhuuseläkkeelle siirtyminen on keskittynyt yhä vahvemmin vanhuuseläkkeen 63 vuoden ikärajan tuntumaan. Yhä useampi jättää siis työelämän heti vanhuuseläkkeen alaikärajan täytettyään. Kehityksen voi arvioida jatkuvan eläkeiän noustessa. Joitakin viitteitä on myös siitä, että 64 vuoden iän täyttämisen jälkeen ja sitä myöhäisemmin eläkkeelle siirtyminen ovat menettäneet suosiotaan. Toistaiseksi seurantajakso on tältä osin liian lyhyt lopullisten johtopäätösten tekemiseen. Myös vanhuuseläkkeen ikärajan nostaminen tulee vaikuttamaan tähän merkittävästi.

Kuvio 23

Vuosina 1950–1956 syntyneistä vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osuus vakuutetuista ikäkynnysten kohdalla, tilanne 31.12.2018 mennessä

Huom! Esim. 1955 syntyneet olivat vielä 31.12.2018 alle 64-vuotiaita, minkä vuoksi heitä ei ole 64- eikä 65-vuotiaiden ikäluokissa.

Vanhuuseläkkeen alaikärajan nostaminen näyttäisi toimivan likimain tavoitellun mukaisesti. Tosin kyseessä on vasta ikärajamuutoksen ensimmäinen vuosi ja kolmen kuukauden lykkäys on pieni askel, joten nyt havaittu kehitys ei välttämättä jatku tulevina vuosina

ainakaan yhtä vahvana. Joka tapauksessa ikärajan nosto lykkäsi jo viime vuonna eläkkeelle siirtymistä yli 10 000 henkilön kohdalla. Koska ikäluokan vakuutetuista yhtä suuri osuus jatkoi työssä uudelle ikärajalle, muutos on johtanut työnteon jatkamiseen aiempaa pitempään merkittäväällä osalla vakuutetuista. Se lienee ensimmäinen merkki eläkeuudistuksen vaikutuksesta työnteon jatkamiseen aiempaa pitempään, joten ainakin näin alkuvaiheessa työnjättöikä näyttäisi seuraavan vanhuuseläkkeen ikärajan nousua.

Ikärajan nousu on lisännyt hieman työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymistä lähellä vanhuuseläkeikää olevien keskuudessa, mutta toistaiseksi muutos on pieni. Toki ikärajan nousu voi lannistaa joitakin ja kannustaa hakemaan työkyvyttömyyseläkettä nykyistä nuorempana, jos kokee maalin karkaavan liian kauas.

Käsitteet ja määritelmät

Eläkejärjestelmä

Suomen lakisääteinen eläketurva muodostuu työeläkkeestä, kansaneläkkeestä ja takuueläkkeestä. Näiden lisäksi maksetaan eläkkeitä erityisriskejä varten säädettyjen lakien mukaan (mm. liikennevakuutuslaki sekä tapaturma- ja ammattitautilaki). Tässä tilastossa käsitellään vain työeläkejärjestelmän eläkkeitä. Työeläkejärjestelmän piiriin kuuluvat henkilöt, jotka ovat tehneet eläkettä kartuttavaa työtä työsuhteessa tai yrittäjänä.

Vakuutetut, työeläkevakuutetut

Nykyisin ikävälillä 17–68 Suomessa tehty ansiotyö ja yrittäjätoiminta on työeläkevakuutettava. Vakuuttamisvelvollisuus alkaa 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja päättyy 68 vuoden iän täyttämiskuukauden lopussa. Yrittäjätoiminnassa vakuuttamisen alaikäraja on 18 vuotta. Tämän raportin tarkastelu keskittyy 1950-luvulla syntyneisiin, joiden eläkkeeseen oikeuttava työskentely on tapahtunut 23–68-vuotiaana. Työeläkevakuutetuiksi (lyhyemmin vakuutetuiksi) katsotaan henkilöt, joilla on oikeus työeläkkeeseen eläketapahtuman sattuessa eivätkä he saa omaan työhistoriaan perustuvaa eläkettä. Kuitenkaan osa-aikaeläkettä tai osittaista vanhuuseläkettä saavia ei lueta eläkkeellä oleviksi tässä yhteydessä, joten he kuuluvat vakuutettuihin.

Eläkkeelle siirtyneet

Työeläkkeelle siirtyneet ovat henkilöitä, joiden omaan työuraan perustuva eläke on alkanut tarkastelujakson aikana. Lisäedellytys on, ettei ole saanut mitään omaan työuraan perustuvaa eläkettä ainakaan kahteen vuoteen. Osittaisen vanhuuseläkkeen tai osa-aikaeläkkeen ottaneita ei katsota eläkkeelle siirtyneiksi. Sen sijaan näiden eläkkeiden jälkeen jonkin muun eläkkeen (useimmiten vanhuuseläke) alkaessa, heidät luokitellaan eläkkeelle siirtyneiksi.

Eläkkeellesiirtymisikä

Eläkkeellesiirtymisikä on laskettu kuukauden tarkkuudella. Koska eläke alkaa aina kuukauden ensimmäinen päivä, eläkkeellesiirtymisikä on käytännössä ikä eläkkeen alkamista edeltävän kuukauden lopussa. Esimerkiksi 63 vuoden 3 kuukauden iässä eläkkeelle siirtyneiksi on luokiteltu henkilöt, joiden eläke on alkanut 63 vuoden ja kolmen kuukauden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alussa. He siis eivät olleet eläkkeellä vielä täyttäessään 63 vuotta 3 kuukautta, mutta saattoivat olla eläkkeellä jo seuraavana päivänä.

Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikää laskettaessa ikä on saatu laskemalla eläkkeen alkamisen ja syntymäajan välinen kuukausimäärä, joka on muutettu vuosiksi jakamalla 12:lla. Jakolaskun seurauksena ikä muuttuu vuosiksi ja desimaaliosaksi, jolloin esimerkiksi 63,5 vuotta tarkoittaa 63 vuotta 6 kuukautta.

Vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiksi katsotaan henkilöt, jotka jäävät suoraan vanhuuseläkkeelle ilman aiempaa eläkehistoriaa tai edeltävä eläke on päättynyt vähintään kaksi vuotta ennen vanhuuseläkkeen alkamista, tai vanhuuseläkettä edeltää osittainen vanhuuseläke tai osa-aikaeläke. Toisin sanoen määritelmä rajaa pois vanhuuseläkkeelle siirtyneistä jatkoeläkkeenä vanhuuseläkkeen saavat (esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen alkavat vanhuuseläkkeet).

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osuus vakuutetuista

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä on suhteutettu ikäluokan kokoon. Prosenttiosuuk-sien laskeminen vakuutetuista mahdollistaa eri ikäluokkien keskinäisen vertailun, vaikka kaikki ikäluokkaan kuuluvat eivät ole ehtineet jäädä eläkkeellä vielä tarkastelujakson aikana. Tässä raportissa prosenttiosuudet lasketaan syntymävuosiluokittain siitä työelä-kevakuutettujen joukosta, joka ei ollut eläkkeellä täyttäessään 61 vuoden iän. Ikäluokas-ta on siis karsittu pois henkilöt, jotka ovat kuolleet tai jääneet eläkkeelle jo ennen 61 vuo-den iän täyttämistä. Käytännössä vain edellä määriteltyn henkilöjoukkoon kuuluvat ovat voineet siirtyä vanhuuseläkkeelle tarkastelujakson aikana.

Vanhuuseläkeikä

Työeläkejärjestelmän syntyessä 1960-luvun alussa vanhuuseläkkeen ikärajaksi asetettiin 65 vuotta. Se pysyi muuttumattomana vuoden 2005 eläkeuudistukseen saakka, jolloin vanhuuseläkkeen ikäraja muutettiin joustavaksi 63–68 vuoden välille. Työntekijä saattoi siis itse valita vanhuuseläkkeelle jäämisen ajankohdan tuolla ikävälillä.

Vuoden 2017 eläkeuudistuksen yhteydessä sovittiin vanhuuseläkeiän alarajan nos-tamisesta. Ensin ikäraja nousee ikäluokittain kolmen kuukauden portain alkaen vuonna 1955 syntyneistä kunnes vuonna 1962 syntyneillä vanhuuseläkeiän alaraja on 65 vuot-ta (taulukko). Sen jälkeen ikäraja sidotaan elinajan pitenemiseen. Vanhuuseläkkeen ala-ikärajan noustessa myös yläikäraja nousee niin, että vuosina 1958–1961 syntyneillä ikä-raja on 69 vuotta ja nuoremmilla 70 vuotta. Ikärajoja tarkastellaan vuoden 2025 jälkeen, ja tehdään linjaukset jatkosta.

Taulukko*Vanhuuseläkeikärajat syntymävuosiluokittain*

Syntymävuosi	Vanhuuseläkkeen	
	alikäraja	yläikäraja
1954	63 vuotta	68 v
1955	63 v 3 kk	68 v
1956	63 v 6 kk	68 v
1957	63 v 9 kk	68 v
1958	64 v	69 v
1959	64 v 3 kk	69 v
1960	64 v 6 kk	69 v
1961	64 v 9 kk	69 v
1962	65 v	70 v
1963	65 v	70 v
1964	65 v	70 v

Vanhuuseläke työttömyyden jälkeen

Työttömyyspäivärahaa on voinut saada 500 päivän enimmäisajan lisäksi lisäpäiviltä, jos on täyttänyt 60 vuoden iän (ennen vuotta 1957 syntyneet) ennen 500 päivän enimmäisajan täyttymistä. Lisäedellytyksenä on ollut viiden vuoden eläkettä kartuttanut työhistoria viimeisen 20 vuoden aikana ennen lisäpäivien alkamista. Vuonna 1957 tai sen jälkeen syntyneillä ikäraja on vuoden korkeampi eli 61 vuotta. Lisäpäiväoikeus jatkuu 65 vuoden ikään saakka, mutta ennen vuotta 1958 syntyneillä on tai on ollut mahdollisuus halutesaan ottaa vanhuuseläke, johon ei tehdä varhennusvähennystä 62 vuoden iässä. Sääntö ei koske yrittäjiä, koska heillä ei ole lisäpäiväoikeutta, eikä siten myöskään oikeutta eläkkeeseen 62-vuotiaana.

Vuonna 1958 tai sen jälkeen syntyneillä ei ole tätä vanhuuseläkkeen valinta-oikeutta. Nykysäännöin heillä jatkuu lisäpäiväoikeus 65 vuoden ikään. Toki myös he voivat ottaa eläkkeen täytettyään oman ikäluokkansa vanhuuseläkeiän alarajan. Vuonna 1958 syntyneillä se on 64 vuotta. Työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikäraja nousee vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneillä 62 vuoteen.

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke. Siinä otetaan huomioon ennen eläkkeen alkamista maksetut työansiot.

Jos vanhuuseläke alkaa ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän jälkeen, eläkkeeseen maksetaan lykkäyskorotus. Korotus maksetaan koko vanhuuseläkkeeseen, myös vanhuuseläkeiän alarajan täyttämisen jälkeen karttuneeseen eläkkeen osaan. Lykkäyskorotus on 0,4 prosenttia kuukaudessa koko lykkäysajalta. Lykkäysaika lasketaan ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden loppuun. Pääsäännön mukaan lykkäyskorotusta ei

kuitenkaan makseta työttömyysajalta tai jos henkilö saa muuta työeläkettä, esimerkiksi luopumistukea tai sotilaseläkettä. Sen sijaan osittainen vanhuuseläke ei estä lykkäyskorotusta.

Julkisen sektorin henkilökohtainen eläkeikä

Julkisen sektorin vanhuuseläkeikä voi poiketa pääsäännöstä. Kenties merkittävin poikkeama on henkilökohtainen eläkeikä ennen vuotta 1960 syntyneillä. Henkilökohtainen eläkeikä on 63 ja 65 ikävuoden välillä, jos julkisen sektorin palvelussuhde on alkanut ennen vuotta 1993 ja se jatkuu katkeamatta eläketapahtumaan saakka.

Julkisen sektorin henkilökohtainen eläkeikä liittyy lähinnä ennen vuotta 1995 karttuneen eläkkeen määrään:

- ennen vuotta 1995 karttunut lisäeläkeosuus (0,2 % / vuosi) edellyttää yhdenjaksoisen palveluksen jatkumista henkilökohtaiseen eläkeikään saakka
- ennen vuotta 1995 karttuneeseen eläkkeeseen tehdään normeerausvähennys (0,2 % / vuosi), jos eläke alkaa ennen henkilökohtaista eläkeikää

Ennen vuotta 1995 karttunut eläke voi siis enimmillään pienentyä 0,4 prosenttia vuotta kohti, jos vanhuuseläke alkaa ennen henkilökohtaista eläkeikää. Tällöin julkisen sektorin palveluksessa olevalle vähennykset saattavat tehdä eläkeratkaisusta kalliin. Monella henkilökohtainen eläkeikä on korkeampi kuin oman ikäluokan vanhuuseläkeiän alaraja.

Taulukko Vuonna 2018 vanhuuseläkkeelle siirtyneet syntymäkuukauden ja eläkkeen alkamisen mukaan

Eläkkeen alkamis-kuukausi	Syntymäkuukausi												Kaikki
	Tamm	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	
Edellisenä vuonna *	50	45	60	39	50	56	58	66	59	98	195	31	807
Tammikuu	259	208	320	218	216	237	284	305	306	389	478	2 767	5 987
Helmi	871	116	128	155	108	92	116	114	146	146	134	229	2 355
Maaliskuu	134	858	122	118	141	102	91	82	108	125	135	154	2 170
Huhtikuu	150	158	1 070	160	127	184	114	103	128	129	166	178	2 667
Toukokuu	1 900	118	186	941	148	128	153	99	103	101	118	144	4 139
Kesäkuu	216	1 642	169	175	1 039	153	124	184	119	104	113	119	4 157
Heinäkuu	210	264	2 015	147	149	963	177	124	193	108	112	134	4 596
Elokuu	280	285	416	2 146	214	211	1 047	197	186	217	165	194	5 558
Syyskuu	180	209	283	296	2 174	180	195	1 029	192	124	199	125	5 186
Lokakuu	135	109	179	175	249	2 013	145	139	859	153	107	182	4 445
Marraskuu	82	87	105	106	127	175	1 971	91	117	762	99	85	3 807
Joulukuu	73	52	63	71	78	74	130	1 570	91	66	635	78	2 981
Kaikki	4 540	4 151	5 116	4 747	4 820	4 568	4 605	4 103	2 607	2 522	2 656	4 420	48 855
Vuonna 1955 syntyneet													
Edellisenä vuonna *	3	-	-	-	1	1	1	-	-	2	8	-	16
Tammikuu	13	21	15	14	14	11	12	21	19	18	23	215	396
Helmi	94	17	9	13	20	14	13	16	17	21	15	37	286
Maaliskuu	16	85	16	12	13	19	17	11	20	11	17	21	258
Huhtikuu	23	23	124	19	14	29	19	22	18	20	19	22	352
Toukokuu	1 777	14	15	114	16	18	14	21	18	14	16	14	2 051
Kesäkuu	119	1 511	17	18	115	19	14	13	17	24	6	10	1 883
Heinäkuu	109	148	1 856	11	15	80	17	13	11	13	9	15	2 297
Elokuu	95	118	175	1 921	21	11	119	13	12	7	16	17	2 525
Syyskuu	73	84	123	135	1 962	18	16	110	17	11	17	11	2 577
Lokakuu	43	39	90	77	120	1 864	15	10	103	15	6	13	2 395
Marraskuu	26	25	44	44	57	80	1 841	11	10	110	8	5	2 261
Joulukuu	28	16	15	25	34	29	65	1 476	12	6	92	5	1 803
Kaikki	2 419	2 101	2 499	2 403	2 402	2 193	2 163	1 737	274	272	252	385	19 100

* Takautuvasti myönnytyt eläkkeet, joissa eläkepäätös vuonna 2017 alkaneeseen eläkkeeseen on tehty vuonna 2018.

ELÄKETURVAKESKUKSEN
TILASTOJA

Muuttuva vanhuuseläkeikä Ikärajamuutosten seurantalasto 2018

Raportissa seurataan vanhuuseläkkeen alaikärajan muutosta ja sen vaikutuksia eläkkeelle siirtymiseen ja työnteon lopettamiseen. Tarkastelussa keskitytään 1950-luvulla syntyneisiin, joista vanhimmat ovat jo saavuttaneet vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan. Ikäluokkien välinen vertailu on toteutettu kuukausitasoisesti. Tilasto perustuu Eläketurvakeskuksen rekistereihin.

ELÄKETURVAKESKUKSEN TILASTOJA

Eläketurvakeskus on lakisääteinen työeläketurvan kehittäjä, asiantuntija ja yhteisten palvelujen tuottaja. Tilastoja-sarjassa julkaistaan tilastotietoja eläketurvan eri alueilta. Tilastot perustuvat eläkejärjestelmän rekisteritietoihin.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN